

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 87/07-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. mája 2007 predbežne prerokoval sťažnosť J. Ď., B., zastúpeného advokátkou JUDr. D. Š., B. vo veci porušenia jeho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 3 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky v konaní a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2006 vedených pod sp. zn. 1 SžoKS 56/2005 a konaním Krajského súdu v Trenčíne, Krajského pozemkového úradu v T. a Obvodného pozemkového úradu v T. a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Ď. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. februára 2007 doručená sťažnosť J. Ď., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. D. Š., B., vo veci porušenia jeho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 3 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 27. októbra 2006 vedených pod sp. zn. 1 SžoKS 56/2005 a konaním Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“), Krajského pozemkového úradu v T. (ďalej len „krajský pozemkový úrad“) a Obvodného pozemkového úradu v T. (ďalej len „obvodný pozemkový úrad“).

Sťažovateľ namieta porušenie čl. 20 ods. 1 a 3 a čl. 46 ústavy v súvislosti s rozhodnutiami označených orgánov verejnej moci, v súvislosti s konaním podľa § 3 ods. 1 písm. j) zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003“), podľa ktorého sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok v súvislosti s výkladom pojmu „tieseň“, a to rozhodnutiami vo veci sťažovateľa, ktorý sporné nehnuteľnosti odpredal právnickej osobe T., n. p., K., na základe kúpno-predajnej zmluvy uzavretej 18. októbra 1960 medzi sťažovateľom a Československým štátom zastúpeným T., n. p., K.. Sťažovateľ je toho názoru, že kúpno-predajnú zmluvu uzavrel v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok.

Konajúcim orgánom vytyka, že „v zmysle platnej právnej úpravy individuálne nepreskúmali jeho stav v dobe uzatvorenia kúpno-predajnej zmluvy, inak by došli k pozitívnemu výsledku vydania náhradného pozemku. Ponuka zo strany n. p. T. K., závod B. č. Pr-78.37/25110/59 zo dňa 28. 11. 1959 s upozornením na možnosť pristúpenia k zahájeniu vyvlastňovacieho konania bola predložená sťažovateľovi za trvania pracovného pomeru s organizáciou, ktorá ponuku predkladala čo ho nepochybné dostalo do nepriaznivej životnej situácie. V prípade nepristúpenia na predložený návrh odpredaja pozemku hrozili mu pracovno-právne dôsledky, v tej dobe permanentne uplatňované, spočívajúce minimálne v obmedzení alebo zamedzení funkčného postupu. Vykonával technicko-hospodársku funkciu, a nie robotnícke povolanie. V kontexte týchto skutočností osobného stavu neboli vo výrokoch rozhodnutí zohľadnené podmienky za ktorých došlo k uzavretiu zmluvy t. j. tieseň a nápadne nevýhodné podmienky. Nápadne nevýhodné podmienky sťažovateľa sa v rámci uzavretia kúpno-predajnej zmluvy prejavili v ustanovení obsahujúcom dohovor o kúpnej cene. Sťažovateľ ako predávajúci v dobe uzatvárania zmluvných vzťahov nebol existenčne nútený lukratívny stavebný pozemok predávať za nápadne nevýhodnú cenu 1,60 Kčs/m², keď v čase a mieste by ju bol predal za cenu mnohonásobne vyššiu. Podpísanie zmluvy bolo motivované len aktuálnou tiesňou možnej straty postavenia v zamestnaní alebo zamestnania vôbec.“

Naproti tomu sťažovateľ sa domnieva, že postupom správnych orgánov a súdov boli porušené jeho základné práva uvedené v čl. 20 ods. 1 a 3 a čl. 46 ústavy, a to z dôvodov vyššie uvedených. Vzhľadom na skutočnosti, že došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa zakotvených v čl. 20 ods. 1 a 3 a čl. 46 ústavy, je možné túto situáciu odstrániť jedine zrušením napadnutého rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 SžoKS 56/2005 z 27. októbra 2006, pretože jedine tak bude možné odstrániť skutočnosti, na ktoré sťažovateľ v predchádzajúcich častiach poukázal.

Sťažovateľ súhlasí, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Konaním Najvyššieho súdu Slovenskej republiky boli porušené ústavné práva sťažovateľa zakotvené v čl. 20 ods. 1 a 3 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, zrušuje sa rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 SžoKS 56/2005 zo dňa 27. 10. 2006 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie z dôvodu odstránenia chýb v konaní a doplnenia dokazovania.

Konaním Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Krajského súdu v Trenčíne, Krajského pozemkového úradu v T., Obvodného pozemkového úradu v T. boli porušené práva sťažovateľa zakotvené v čl. 20 ods. 1 a 3 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a priznáva sa mu finančné zadosťučinenie vo výške 60.000,- Sk, ktoré bude Najvyšším súdom Slovenskej republiky, Krajským súdom v Trenčíne, Krajským pozemkovým úradom v T. a Obvodným pozemkovým úradom v T. spoločne a nerozdielne vyplatené sťažovateľovi do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu.

Právnej zástupkyňi sťažovateľa JUDr. D. Š., advokátke sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia 5.788,- Sk, ktorá jej bude vyplatená Najvyšším súdom Slovenskej republiky v Bratislave, Krajským súdom v Trenčíne, Krajským pozemkovým úradom v T. a Obvodným pozemkovým úradom v T. spoločne a nerozdielne do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť bez ústneho pojednávania.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľom označeného základného práva alebo slobody, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 70/00, II. ÚS 190/05).

1. K namietanému porušeniu označených práv rozhodnutím krajského súdu, krajského pozemkového úradu a obvodného pozemkového úradu

Vychádzajúc zo subsidiárnej právomoci ústavného súdu upravenej v čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd odmietol časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie namietaných základných práv rozhodnutím krajského súdu, krajského pozemkového úradu a obvodného pozemkového úradu, pre nedostatok právomoci.

2. K namietanému porušeniu čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy a čl. 46 ods. 1 ústavy najvyšším súdom

Podstatou námietok sťažovateľa je odlišné právne posúdenie veci najvyšším súdom oproti právnemu názoru, ktorý sťažovateľ zastáva. Túto skutočnosť sťažovateľ vníma ako porušenie označených základných práv.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môže byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 82/04, III. ÚS 107/05).

Najvyšší súd potvrdil rozsudok krajského súdu č. k. 11 Sp 86/04-26 z 23. marca 2005, ktorým krajský súd potvrdil rozhodnutie č. k. D/2004/00082-011 z 18. októbra 2004, ktorým obvodný pozemkový úrad rozhodol, že s'ťažovateľ nespĺňa podmienky na navrátenie vlastníctva alebo priznania práva na náhradu za pozemky v katastrálnom území B., parc. č. 1946/4, PK vložka č. 1149, roľa o výmere 1258 m², z dôvodu, že neboli splnené podmienky reštitučného nároku uvedené v § 3 ods. 1 písm. j) zákona č. 503/2003 Z. z., pretože kúpna zmluva, v zmysle ktorej predmetné pozemky prešli na štát alebo inú právnickú osobu, nebola uzavretá v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, a odôvodnil takto:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal vec podľa § 246c, § 214 ods. 1 OSP v rozsahu dôvodov uvedených v odvolaní a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia a pripojeného administratívneho spisu ako aj spisu krajského súdu dospel odvolací súd k záveru, že závery súdu prvého stupňa vychádzajú z náležitým spôsobom zisteného skutkového stavu a správnej aplikácie príslušných zákonných ustanovení.

Podľa § 3 ods. 1 písm. j) zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona NR SR č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon) oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok.

V konaní nebolo sporné, že predmetné nehnuteľnosti navrhovateľ odpredal právnickej osobe T. n. p. K. na základe kúpno-predajnej zmluvy uzavretej dňa 18. 10. 1960 medzi navrhovateľom a Československým štátom zastúpeným T., národný podnik K..

Za daných okolností v zmysle citovanej zákonnej úpravy bolo možné nárok na navrátenie vlastníctva k predmetným pozemkom priznať len vtedy, ak by sa preukázalo, že kúpna zmluva bola uzavretá v tiesni a zároveň za nápadne nevýhodných podmienok.

Podľa názoru odvolacieho súdu krajský súd správne zdôraznil, že hrozbu vyvlastnenia nemožno pokladať za nedovolenú tieseň (vyvolávajúcu tlak k urobeniu právneho úkonu za nápadne nevýhodných podmienok), pretože tento právny inštitút bol (a je aj v súčasnosti) jedným zo zákonom upravených postupov.

Rovnako krajský súd správne nepovažoval kúpnu cenu stanovenú dohodou (vzhľadom na to, že sa nepreukázal rozpor s cenovými predpismi platnými v čase uzavretia zmluvy) za nápadne nevýhodné podmienky.

K výkladu pojmu „tieseň“, ktorý krajský súd definoval v nadväznosti na aplikačnú súdnu prax, nemá odvolací súd žiadne námietky. Považuje však za dôležité doplniť, že tieseň musí mať základ v objektívne existujúcom a pôsobiacom stave a súčasne sa musí stať pohnítkou pre prejav konajúcej dotknutej osoby tak, že koná vo svoj neprospech. Tieseň ako objektívny stav má právne následky i vtedy, ak ju druhý účastník zmluvy nespôsobil, ani ju nevyvolal a dokonca aj vtedy, ak o nej nevedel. Preto sa so zreteľom na záujmy druhej strany i pre vznik reštitučného nároku na viac kumulatívne vyžaduje, aby kúpna zmluva bola uzavretá za nápadne nevýhodných podmienok.

Každý z obidvoch pojmov, t. j. tieseň a nápadne nevýhodné podmienky, je pritom potrebné posudzovať oddelene, hoci vecne a skutkovo spolu často úzko súvisia, ako dva predpoklady bez splnenia ktorých v čase právneho úkonu nemožno dôvodne uplatňovať právo podľa uvedených ustanovení zákona.

Z administratívneho spisu odporcu je nesporné, že odporca naplnenie zákonných podmienok reštitučného titulu podľa § 3 ods. 1 písm. j) zákona skúmal oddelene a pokiaľ dospel k záveru, zhodnému so záverom krajského súdu, že u navrhovateľa v čase podpísania zmluvy nebol objektívne preukázaný stav tiesne a že súčasne zo zmluvy pre neho neplynuli nápadne nevýhodné podmienky, odvolací súd napadnutý rozsudok s poukazom na jeho vecnú správnosť podľa § 219 OSP potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 246c a 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 250k ods. 1 O. s. p.»

Z obsahu sťažovateľom označeného namietaného základného práva nemožno vyvodiť záver o tom, že účastník konania má právo byť pred všeobecným súdom úspešný, teda by bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, I. ÚS 82/04). Podľa názoru

ústavného súdu namietané rozhodnutie najvyššieho súdu znaky arbitrárnosti ani svojvoľnosti nemá. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

V nadväznosti na toto rozhodnutie ústavný súd odmietol pre nedostatok právomoci aj tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy. Ďalšie skutočnosti vzťahujúce sa na namietané porušenie čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy nepovažoval preto ústavný súd za potrebné ďalej skúmať. Zaoberať sa porušením týchto základných práv by mohol ústavný súd len v súvislosti s porušovaním ústavnoprávných princípov v posudzovanom (namietanom) konaní, ktoré však neriešil, a preto rozhodol o odmietnutí sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. mája 2007